

til at tænke over, hvad der nu forestaar, om Menigheden vil følge Rørdam eller ikke. Det, synes jeg, er meget hensynsfuldt, og jeg kan ikke forstaa, at det ærede Medlem Hr. Povlsen bebrejder Ministeren noget i saa Henseende. Det syntes næsten, som om det ærede Medlem mente, der var noget fiffigt i denne Afgørelse, at det kunde tyde paa, at Ministeren maaske ventede, at ikke hele Menigheden vilde følge Rørdam ud i det uvisse, men det ærede Medlem's Udtalelse kan ogsaa være en Tilkendegivelse af Frygt hos det ærede Medlem selv for, at hvis Tiden gaar hen, uden at der træffes en Afgørelse for selve Menigheden, kan der være Fare for, at den, naar den har tænkt sig om i den Tid, maaske ikke vil følge sin Præst ud i dette nye og uvisse.

Man har under disse Dages Forhandlinger stadig villet paaberaabe sig Grundtvig. Jeg synes nu ikke, at det ærede Medlem Hr. Povlsen i alt for høj Grad og alt for ofte skal sætte Grundtvigs Navn i Forbindelse med Pastor Rørdams Ritual, thi det kan jo ikke nægtes, at Rørdams Stilling og hans Ritual er et eklatant Brud med hele den grundtvigske kirkelige Opfattelse; det var ogsaa den højtærede Socialminister i Gaar inde paa, og det er jo den nøgne Sandhed; saadan er jo Forholdet. Er der noget, der hidrog til, at Grundtvigs varme Forkyndelse vandt en saadan Ørenlyd i det danske Folk, da han brød med Rationalisterne, og da han baade gennem sin Forkyndelse og sin Salmesang skabte et saa stærkt Menighedsliv i Danmark, som vi ikke har set her siden Reformationen, saa er det netop Grundtvigs stærke Fastholden ved Indholdet af Troens Ord. Og den gav han til Kende paa mange Maader, baade i Tale og i sine Salmer; det har vi mangfoldige Vidnesbyrd om; jeg skal blot nævne nogle ganske faa af dem. Grundtvig har herom sagt, at

Vor Tro er ej paa hvadsomhelst man Kristendom vil nævne, men paa, hvad os har skabt og frelst og fører paa det jævne, og saa paa alt, hvad Herrens Aand os leder til med kærlig Haand alt efter Hjertets Evne.

Grundtvig har ikke alene døbt i de tre store Navne — det er jo sagt, at det er nok, naar det finder Sted —, men han har i Trosbekendelsen villet klarlægge, hvad det er for tre Navne, der nævnes, og hvad de betyder, og det er derfor, han siger, at „vor Tro er ej paa hvadsomhelst man Kristendom vil nævne, men paa, hvad os har skabt og frelst“ og saa paa „Herrens Aand, der

leder os med kærlig Haand alt efter Hjertets Evne“. Og i en anden af sine Salmer skriver Grundtvig:

Kirken skifter aldrig Grund,
tusker ej og bytter,
men sig selv i allen Stund
med sin Armod hytter,
med sin Tro og med sin Pagt,
med sin Grundvold en Gang lagt,
Ordet af vor Herre.

Derfor sagde Grundtvig med Hensyn til kirkelige Forhold: „Samme Herre, samme Tro og Daab; for øvrigt Frihed for Resten“. Og det er jo en sørgelig Kendsgerning, at mange, der nu paaberaaber sig Grundtvigs Navn, er ivrige for, at denne hans kirkelige Opfattelse og dette hans kirkelige Standpunkt skal reduceres til Nul og Nix, mener, at det er et forældet Standpunkt, og derfor skal man nu se at indrette sig en Kristendom, som kan være den store Mængde tilpas, saaledes at man kan faa ganske anderledes Tilslutning blandt den store Befolkning, som hidtil ikke har brudt sig om kirkelig Oplysning. Jeg tror, at man ad den Vej, man her er inde paa, fører de kirkelige Forhold ud i det reneste Anarki. Der maa dog i ethvert Samfund være et Maal, noget, der binder og samler ethvert Samfund, hvis det overhovedet skal have en Fremtid for sig, og naar der ikke er det, opløser det hele sig i Forvirring, og det, der har været Samlingspunktet i den kristne Menighed fra første Færd, er jo Troen og Daaben. Derfor, da Peter har holdt sin første store Pinsetale og Mængden forbavset spurgte: hvad skal vi gøre? henviser han dem til, at de skal omvende sig og lade sig døbe, ikke til noget ud i det blaa. Det er dette Grundlag, som Grundtvig skabte, og som jeg beklager, at de, der paaberaaber sig at være hans Venner og vil have Navn af at være hans Tilhængere, synes i alt for høj Grad at have forladt.

Naar man har talt om Birkedal, Poulsen og Rørdam og har talt om, at hverken Birkedal eller Rørdam vilde ud af Folkekirken, er den store Forskel den, at Birkedal vilde ikke ud af Folkekirken, fordi han ikke var afskediget paa Grund af, at han havde forsømt noget eller havde forset sig i nogen Henseende, men han blev afskediget af politiske Grunde. Han vilde ikke ud af Folkekirken, sagde han, fordi han delte Folkekirkens Tro, og fordi han havde øvet saa stor en Gerning i Folkekirken. Derfor vilde han ikke forlade Folkekirken. Han mente ogsaa, at hans Menighed saavel som han selv var alt for umoden til at staa udenfor det folkekirkelige Samfund. Derfor blev han i Folkekirken, og den Kamp, vi kæm-